Haftalık siyasî magazin

BAŞDAN

Hortlıyan irtica

Yazan : Kemal YALAZKAN

Türkiye, şu bir çeyrek yüzyılda, Ortaçağ derebeyliğinden ve monarşiden kurtulmağa çabalıyan bir inkılâp hareketi göstermiştir. Atatürk'ün önderliğinde oldukça sert ve kat'î hamleler ve safhalar geçiren bu inkılâp cereyanı, mürtecileri sindirmiş çanlarına ot tıkamıştı.

Atatürk öleli on yılı buldu. Şu birkaç senenin siyasî atmosferi onların kefenlerini yırtıp hortlamalarına ve haykırmalarına bir sebep teşkil etmiştir.

Hortlak ve yaygaracı mürtecilerin şimdi her biri, birer mecmua taslağının başına oturmuş, kimi günlük, afyon ve cennetten loca, kimi 45 derecelik Turan rakısı, kimi sahte Türkçülük zırıltısı satıyorlar. Fakat hepsi birden millete ve saf gençliğe zehir ve afyon saçmaktadırlar.

İçlerindeki din işportacıları en büyük dinsizlerdir. Zira dini, bir kazanç vasıtası yapıyorlar.

Ne Türkçülük, ne Turancılık, yahut ne de şovenizm bir rejim ve bir ideoloji ifade etmez. Türkiyede yaşıyan ve kendine Türk vatandaşlığı verilen ve bunu kabul eden herkes Türktür. Mesele, bu kitlenin bugününü, yarınını düşünmek, onların iktisadî, sosyal ve siyasî hürriyetleri için çalışmaktır.

Fakat mahut mürteciler Türk milletinin medenî ihtiyaçlarını, hakikî dertlerini, hürriyete karşı susuzluğunu bilmezler, bilmek istemezler. Vatanperverlikten bahsederler, oturdukları vatandaki milyonlarca vatandaşın dertleriyle alâkalanmazlar. Kimi patlıyası gözünü arap çöllerine, kimi kopası burnunu kırgız çöllerine sokan yalancı pehlivanlardır.

Bunların milletin ismini ve dinini bayrak yaparak değil, sosyal programlarını iktisadî plânlarını ve hayat felsefelerini açıklıyarak ortaya çıkmaları lâzımdır.

Halbuki milletin karşısına çıkacakları ne bir programları, ne bir iktisadî plânları ne de ayakta durabilecek bir felsefeleri vardır.

Bunlar plân yerine yaygara, program yerine küfür ve felsefe yerine hezeyan savuruyorlar.

Milliyeti inhisar altına almak istiyen bu vandalist hacıağa zâdelerin hüviyetlerini teşhir etmek hakikî milliyetçiliğin ilk şartıdır.

Millî Biraderin Ticarî Dehâsı

Halk arasında (Millî birader) lakabı ile anılan ve asıl isminden daha çok «Millî birader» olarak tanınan meşhuuur bir milyoner müteahhidin ticaret alanında müthiş bir zekâsı olduğu dillere destandır. Hattâ millî biraderin bu karûn misâli zenginliği karşısında :

— Millî biraderin ticaret dehâsı var! denildiği halk arasında söylenilmektedir Hakikaten millî biraderin halka parmak ısırtacak kadar müthiş bir ticaret dehâsı vardır. Onun ticaret dehâsına ait okuyucularımıza bir örnek veriyoruz :

Millî birader senelerce Devlet demir yolları ve Devlet deniz yollarının kömür müteahhitliğini yapmıştır.

Bu işi üzerine alan bir müteahhidin bir takım vazife ve mükellefiyetleri olduğu gayet tabiidir. Kömürleri depo edecek, sevk edecek, nakledecek, hülâsa geniş bir teşkilât kuracak, şartlar yerine getirildikten sonra da, komisyonunu alacaktır. Hakikatte ise, sayın millî birader bunların hiç birini yapmak lüzumunu duymamıştır. Daha doğrusu onu bu işlerle uğraştırmağa lüzum görmemişlerdir. Devlet Demir ve Deniz yolları kendi kömürünü kendisi almış, taşımış, ve zamanı gelince de, milyoner müteahhide, sade bu vasfından dolayı komisyonunu ödemiştir. Ve bütün bu işler, o kadar sağlam kanunî formaliteler içinde yapılmıştır ki, kimsenin gık demiye hakkı kalmamıştır.

İşte size Millî biraderin ticarî dehâsından bir örnek verdik Daha bunun gibi bir çok örnekleri vardır. Bir insanın bu fakir memlekette, bu muazzam ve dillere destan servete sahip olması için, ya böyle bir ticarî dehâya sahip olması, yahut millî birader, millî kayınpeder, millî amca, millî süt birader olması lâzımdır. Hele böyle ikisi bir arada olursa, o zaman iki katlı ekmek kadayıfı olur.

Atatürk inkılâbı ne halde?

Merhum Prens Sabahattin Bey «Türkiye nasıl kurtarılabilir?» adlı küçük eserinde: «İçtimaî hayatımızın kuvvetli bir esasa dayanmadığını ilim çoktanberi keşfetmiştir. Artık herkes görmeğe, anlamağa başladı ki ne hususî ne de umumî hayatımızın hiçbir hakikî istinat noktası yokmuş. Ahali, fırkalar, hükûmet.. hep temelsiz, esassız, büsbütün havada bir hayat yaşıyorlar. Bir kasırga ile savurulan yapraklar gibi düştüğümüz boşluklar içinde, tutunacak bir yer arıyor, fakat hiçbir şey bulamıyoruz.» diye acı, acı şikâyet ediyordu.

Tarihimizi gözden geçiriniz, Sabahattin Beyin bir devre has sandığı «istikrarsızlık» vasfının hayatımızda umumî olduğunu göreceksiniz. Gerçekten en eski devirlerde bir yerde duramamış, Asyayı uçtan uca allak bullak ederek istilâ üstüne istilâ yapmışız. Daha sonra yerleşip bir medeniyet yaratacağımız sırada Mogol istilâları bizi temelimizden sarsmış, Haçlı ve Timur istilâları bizi perişan etmiştir. Fatihten itibaren de yine istilâya devam etmiştiz.

İmparatorluk az sonra payitahtta Yeniçerilerin, vilâyetlerde celâlilerin, eyaletlerde istiklâl için baş kaldıranların avazeleri içinde çatırdamağa başlamış, istikrarsızlığımız sürüp gitmiştir. Bu hal karşısında bir Köprülü, bir Kuyucu Murat paşa yüzbinlerce adamın kafasını uçurarak «istikrar» temin etmeğe çalışmışlar!

İstikrarsız kuruluşumuzun neticesi olarak sadrazamlığa kadar yükselmiş birinin bir anda kafasını kesmekten; bir vezir, nazır, vekil veya bakanın degişmesiyle yüzler-

(Devamı sahife 2 de)

TÜRKİYEDE DİL ANARŞİSİ ve BİR VESİKA

Türkiyede (dil inkılâbı) adı altında yapılan zorlama ve yapmacık hareket, bu milletin birbirini anlayamamasıdır, yani bir anarşidir.

Öğretmen, mektepte çocuklarile başka türlü, evinde karısı ile başka türlü, kahvede sokakta başka türlü konuşur.

Çocuklar da öyle., Çocuk, babasının dediğini, babası oğlunun dediğini anlamaz. Bakanlar öyle bir dil kullanır ki, millet anlamaz. Bu da onların işine gelir. Çünkü ne dedikleri millet tarafından anlaşıldığı gün, bu konuşmaların ne kadar sıfır olduğu meydana çıkar.

Kısacası, tepeden inme, makam koltuklarından nâzil olan bu dil inkılâbı değil bir rezalettir. Günlük hayatımızda rastladığımız binlerce örneklerden bir tanesini okuyucularımıza sunuyoruz. Aşağıdaki yazı, bir Balıkesir gazetesinden aynen alınmıştır :

BÜYÜKLERİMİZİN İL GENEL KURULUNA İLTİFATLARI

Genel Kurulun açılması münasebetiyle büyüklerimize çekilen saygı ve bağlılık tellerine, aşağıdaki cevaplar gelmiş ve bunlar dünkü meclis toplantısında okunmuştur.

Vali Sabri Öney
Balıkesir

İl umumî meclisinin asîl duygularına teşekkür eder çalışmalarında başarılar dilerim,

İsmet İnönü

Sayın Bay Sabri Öney Vali
Balıkesir

İl umumî meclis toplantısı dolayısiyle gösterilen duygulara teşekkür eder saygılarımı sunarım.

T. B. M. M. Başkanı

Sabri Öney İlbay
Balıkesir

İl genel meclisinin toplantısı dolayısiyle izhar olunan iyi duygulara teşekkür ederim.

Başbakan

Sayın Sabri Öney Vali
Balıkesir

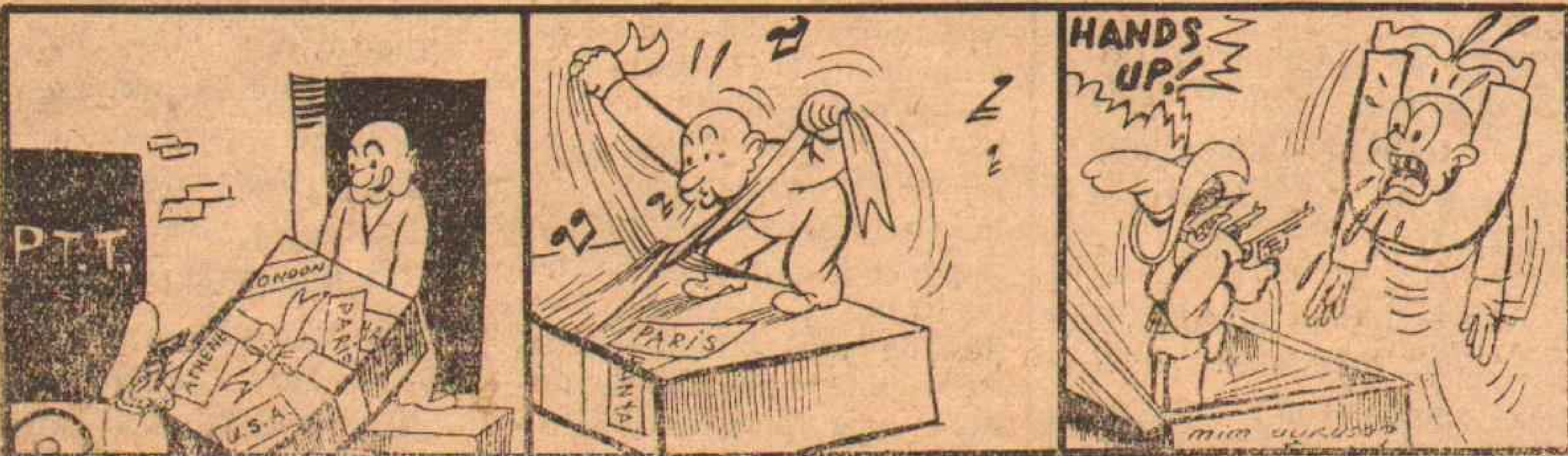
İl genel kurulu sayın arkadaşlarıma selâm eder başarılar dilerim.

C.H.P. Genel Sekreteri

Görülüyor ki, Balıkesir vilâyetini idare eden mülkiye âmirinin namı, Cumhurbaşkanımıza göre «Vali» dir. Başbakanın diline göre «İlbay» dır.

Vilâyet umumî meclisinin adı, Cumhurbaşkanına göre «İl umumî meclisi» dir. Başbakana göre «İl genel meclisi» dir. Parti Genel Sekreterine göre de «İl genel kurulu» dur.

Acaba aslında nedir? Bize göre tatsız tutsuz bir çorbadır.

Marshall plânına göre gelen yardım

Bu paket size Amerikadan geldi

Kimbilir içinde ne güzel şeyler var.

— Eller yukarı —!!

GELECEK SAYIMIZDA

* Necib Fazıl kimdir?
* Bu adamlar nasıl zengin oldular ?
* Vekâlet emrine alınan bir felsefe hocası ile röportaj.

BEYANNAME

Okuyucunun aşağıda okuyacağı yazı, Polonyanın Wroclaw şehrinde akdedilen dünya entellektüelleri kongreşi tarafından 28 Ağustosta neşredilen beyannamenin tercümesidir.

Beyannamenin neşriyle büyük Fransız yazarı ve barış mücahidi Henri Barbusse'ün on üçüncü ölüm yıldönümünün ayni tarihe rastlaması pek mânalıdır. Zaten kongrenin gayesi de bütün dünya entellektüellerini ilmin ve kültürün, sulh, terakki ve demokrasi uğrunda kullanılmasını sağlamak için işbirliğine dâvet etmek ve bunu temin etmektir. Maalesef memleketimizin temsil edilmediği bu kongreye, Picasso, Haldane (büyük İngiliz biyolojisti), Iréne Juliot - Curie, Henri Wallon, Marcel Prenant, Julien Benda Donini (İtalyan tarihçisi). v.s. gibi bir çok tanınmış şahsiyetler iştirak etmiştir.

Beyanname, yani kongrenin nihaî kararı, Fransız ve İtalyan delegasyonları tarafından ittifakla, onaylandığı halde İngiliz ve Amerikan delegasyonlarında bazı muhalif ve müstenkifler çıkmıştır.

Biz, Polonyanın Vroclav şehrinde toplanmış bulunan kırk beş milletin kültür, ilim ve san'at adamları ve kadınları, bütün dünya entellektüellerine hitab ediyoruz.

Onlara, bir müddet evvel medeniyeti tehdit eden öldürücü tehlikeyi hatırlatırız. Tarihî ve kültürel abideleri yıkan, entellektüellere eziyet edip onları öldüren, bütün spritüel değerleri küstahça ayaklar altına atan, hattâ şuurun, aklın ve terakkinin fikirlerini tehdit eden faşist barbarlığını gözlerimizle gördük.

İnsanlık medeniyetinin kurtuluşu, Sovyetler Birliğinin, Büyük Britanya ve Birleşik - Devletler halklarının ve faşizm boyunduruğu altında bulunan memleketlerdeki kahraman mukavemet hareketlerinin demokratik kuvvetlerindeki muazzam şiddet sayesinde ve sayısız kurbanlar ve emsalsiz fedakârlıklar bahasına olmuştur.

Halbuki şimdi de, faşizmden ırk üstünlüğü tezini ve terakkinin inkârını miras olarak alan, onun bütün meseleleri silâh kuvvetiyle halletmek temayülünü benimseyen, gözlerini para hırsı bürümüş küçük bir insan topluluğu, dünya halk kitlelerinin arzusu hilâfına olarak, Amerika ve Avrupada milletlerin spritüel hazinelerine karşı yeni bir suikast tertibine çalışmaktadır.

Bütün insanlık medeniyetine sonsuz hizmetlerde bulunmuş olan Avrupa memleketlerinin medeniyetleri millî vasıflarını kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıyadırlar.

Yunanistan, İspanya, lâtin Amerikası memleketleri gibi bazı yerlerde terakki düşmanları hâlâ faşizmi korumakta, hattâ onun ateşini körüklemiye kadar işi götürmektedirler.

İnsan akıl ve şuurunun zıddına olarak, efendileri tarafından «yerli» adı verilen fertler ve halklar tazyik edilmekte ve bu tazyik gitgide vehamet kesbetmektedir.

Faşizmin kullandığı usulleri benimseyen bazı kimseler, kendi memleketlerinde ırkları farklı muameleye tabî tutmakta, inkılâpçı âlim ve sanatkârlar hakkında takibat yaptırmaktadırlar.

İnsanlığın istikbalini daha mükemmel bir hale getirmek için hizmette bulunabilecek ilmî keşifler gizli tahrip vasıtaları imaline hasrolunmakta, böylelikle ilmin büyük ve mukaddes vazifesi ihlâl edilip aşağılatılmaktadır.

Bu insanların hüküm sürdükleri yerlerde san'at ve söz, halk kitlelerini aydınlatmıya ve birbirlerine yaklaştırmaya değil, bilâkis alçakça bir takım ihtirasları, insanlar arasında nefreti ve harp hazırlığını teşvik etmektedir.

İnsanlığın sulhü, terakkisi ve istikbali namına müterakkî kültür tarafından kazanılan zaferlerin bütün memleketlerde gelişmesi ve bütün memleketlere serbestçe girebilmesi icap ettiğine kat'iyetle inanan bizler, bu serbestinin herhangi bir şekilde tahdidini protesto eder; medeniyetin ve sulhün menfaati namına kültürle halk arasında müşterek bir anlayışın zaruretini belirtiriz.

Muasır ilmin, insanlık tarafından iyiye olduğu kadar kötüye de kullanılabileceği muhakkak olan yeni küçük kuvvetler meydana koyduğunu bilen kongremiz ilmin tahrip vasıtası olarak istimalini protesto ediyor; ilmî verilerin en geniş bir surette mübadelesini sağlamak ve ilmle, insan nev'inin büyük bir kısmını zehirlemekte bulunan sefalet, cehalet ve hastalığı en kısa bir zamanda ortadan kaldırmak ağrunda tatbiki için bütün kuvvetlerin seferber edilmesini istiyor.

Yine bu kongre, sulh ve terakki dâvasına hizmet eden insanların serbestçe dolaşmalarına ve bu dâvaya hizmet eden kitapların, ilmî sonuçların ve kazançların neşredilip yayılmasına karşı konan tahditlerin kaldırılmasını taleb etmektedir.

Dünya milletleri artık harp istemiyorlar ve sulhü ve medeniyeti yeni bir faşist saldırışına karşı koruyacak kadar kuvvetlidirler.

Bütün dünya entellektüelleri !

Gerek milletimiz, gerekse bütün insanlık ve tarih karşısında pek büyük bir mesuliyet altında bulunuyoruz.

Biz, sesimizi, sulh ve sükûn lehinde, milletlerin kültür sahasında serbestçe inkişafı lehinde, onların millî bağımsızlıkları ve sıkı işbirliği lehinde yükseltmekteyiz.

Bütün memleketlerin bütün entellektüellerini şu aşağıdaki teklifler üzerinde düşünmeğe dâvet ediyoruz :

— Sulhün korunması için bütün memleketlerde kültür adamlarından müteşekkil millî kongreler toplamak;

— Sulhün korunması için bütün memleketlerde millî komiteler kurmak;

— Sulha hizmet etmek için bütün memleketlerin entellektüelleri arasında mevcut enternasyonal bağları sağlamlaştırmak.

İşte Amerika

A.P. yani Amerikanın Associated Press isimli Amerikan ajansı dünyaya küçük bir haber verdi Bu küçücük haber 9 Eylülde bizim gazetelerimizde de çıktı.

Amerikan kaynaklı bu haberi biz de olduğu gibi veriyoruz :

«39 yaşında bir adam olan Victor St. Cyr, 10 bin dolar mukabilinde bir gözünü satmıya karar vermiştir «Yedi çocuğunu besleyebilmek için paraya ihtiyacım var» demektedir.

Haber bu kadarcıktır. Acaba Truman'ın bundan haberi yok mu? İnsaniyetperver Amerika, Amerika dışındaki insanlardan evvel kendi öz vatandaşını düşünse, Avrupaya borç verdiği dolarlardan bir parçasını da aç çocuklarını doyurmak için, gözünü satmaya mecbur olan babaya verse daha akıllı hareket eder.

Tıpkı bunun gibi bizimkiler de, memleket dışındaki dindaşlarımız, sırdaşlarımızdan daha evvel memleket içindeki vatandaşlarımızı düşünseler daha akıllı hareket etmiş olurlar.

Atatürk inkılâbı ne halde?

(Sahife 1 den devam)

ce adamı azletmekten, katletmekten, sürmekten, süründürmekten çekinmemişiz. Bu azil, katil ve sürgünlerin ardından gelen sükûn safhası sırasında istikrara ulaştığımız sanılırken bir de bakıyorsunuz yine aziller, katiller sürgünler ve süründürmeler; yine «efendiler» arasında bir rekabet olmuş- Neticede binlerce aile sönüp dağılmış. Bu bitip tükenmek bilmez egoist dalgalanış ve ıstikrarsızlık içinde Türkiyenin yetiştirdiği bütün «şahsiyetler» ezilip bir kenara atılmiş meydan daima, kof fakat «zorlu efendilerin„ elinde kalmıştır. İşte boğdurulan Mithat Paşa, sürgünlerde ölen idareci Kemal Bey, padişahlara hizmet etmektense Amerikalılara hizmet etmeyi tercih eden Tevfik Fikret, ilim ve hürriyet kahramanı Sabahattin Bey, iman ve namusun timsalleri Akif, Nâzım, beynelmilel bir kıymet olan - Amerikaya kaptırdığımız Muzaffer Şerif, nihayet tarihî istikrarsızlığın son kurbanları : Boratav, Boran, Berkes..

Ortaasya Türk kavimlerinden birisi kabile hayatından kurtulup tam site kuracağı, medeniyet yaratacağı sırada yine Türk olan başka bir kavmin istilâsına uğrar, site yerle bir olur.. Anadolu inkişafını bulacağı bir devirde Mogolların, Haçlıların, Timurun istilâsı altında yıkılır. Fatih Türk Rönesansını kurar arkadan ikinci Bayazit gelir sanat eserlerini günahtır diye parçalar, Yavuz Selim bir şark imparatorluğu kurmağa kalkar, Kanunî gelir bir garp imparatorluğu için savaşır sonra mütemadî isyanlar, ihtilâller, katiller, aziller, sürgünler..

Nihayet ıslâhat teşebbüsleri, onların arkasından Kabakçılar, talebei-ulûm isyanları.. Bu uzun bu korkunç istikrarsızlığın sonu olduğu ümidiyle Meşrutiyetler! Arkadan Abdülhamit, ittihat ve terakki istibdadları.. Bu devirde istikrarsızlığımızın tam ifadesi olan şaşırmış bir mütefekkirle karşılaşıyoruz: Ziya Gökalp! Türkiyeyi kurtarmak için diyordu Ziya Bey Ortaasya, islâm ve garp âlemleri bir arada «icrai saltanat» etmelidir. Tarihteki uzun Türk - Arap mücadelesi İslâm - Ortaasya kültürlerinin bir arada yaşamalarına imkân olmadığını gösterdiği; şarkın garp sömürgesi haline geçişi şark - garp medeniyetlerini telif edemiyeceğimizi ispat ettiği halde Ziya Beyin aklı bu işe pek yatmıştı. Ve Ziya Bey Balkan ve Cihan harbi felâketleri içinde mahvolmuş bir memlekete Ortaasyada imparatorluk kurmayı (Kızılelmayı) telkin ediyordu. Ayni devirde başka bir mütefekkir, Prens Sabahattin «imparatorluğu kurtarmanın yolu Hıristiyanları aleyhimize çeviren ırkçılıktan vazgeçip onları kendimize bağlamak ve bir ankentle memleketi tanıdıktan sonra plânlı ıslâhata girişmektir.» diyordu. Fakat «efendiler» bu şahsiyeti bermutad çiğneyip geçtiler ve imparatorluğu batırdılar.

En nihayet büyük Atatürk'ün büyük inkılâbı.. İstikrarsızlığımız bitti, biz de garplı manasiyle millet olduk işte! diyorduk.

İstikrarsızlığımız bitti derken bugün ne görüyoruz : Matbaalar yıkılıyor, ilim adamlarını linç etmeğe kalkıyorlar, üniversitede ilim susturuluyor, fikir - sanat hayatımızda bir ölüm sessizliği kitapçı ve tütüncü vitrinleri arapça ibarelerle, tekke-medrese havasiyle dolu, Hasanoğlan Enstitüsündeki; güzel bir sanat eseri olan köylü heykeli sökülüp parçalanmış, mecmua ve kitap inkılâba karşı kullanılıyor. Fikir diye Ortaçağ artığı bir yığın küf, sanat diye bayağı bir geveleme ortalığı kaplamış, gerçek fikir ve sanat susmuştur.

Bugüne, «İnkılâbın tekâmülü» diyorlar. Bu inkılâbın tekâmülü değil ölümüdür. İnkılâbın katilleri, örümceklenmiş beyinlerini doğrudan doğruya yeşil şeriatçılık diye ortaya sürmekten henüz korktukları için hâlâ «İnkılâp» ve «Atatürk» isimlerini kullanıyorlar. Fakat ne âlem kördür ne de Atatürke sadık kalanlar susacak cibilliyetsizdir.

Tarihimizin ana vasfı, «istikrarsızlık» devam ediyor. 15—20 senelik bir hamlenin mahsulü olan inkılâp, bütün bir âlem yıkılıyor. Şahsiyetler yine bir kenara veya memleket dışına çekilmekte, ilim susturulmakta ve kof fakat zorlu «efendiler» meydanda «memleketin sahipleri» diye dolaşmakta.. Ortaasyadaki Site'yi yıkan göçebe, Fatihi yıkan Bayazıt, Selim III ü deviren Kabakçı ve Mustafa Kemali yıkan «demokrasimiz!» Her şey nüve ve fidan halindeyken ezilmiş. tarihimiz mütemadi bir kuruluş ve yıkılış olmuştur. Bedbinleşmemek çok güç.. Fakat Türkiye her devrin çiğneyip bir kenara attığı büyük şahsiyetlerin eserleri, zekâsı, hatırası ve ilhamiyle devam ediyor. Asıl Türkiye istikrarsızlık, yıkılma - kurulma nedir bilmiyen daima devam ve inkişaf eden gerçek Türkiye de budur.

Eski sayılarımız

Gazetemizin eski sayılarını elde etmek isteyen okuyucularımız, mektupla 10 kuruşluk posta pulu gönderirlerse adreslerine yollanır.

İstanbuldaki okuyucularımız eski sayılarımızı, Ankara caddesi Narlıbahçe sokağında gazetemizin bayii Esat Ekicigil'den tedarik edebilirler.

SENDİKA ÇEŞİTLERİ

Yazan : Fehmi YAZICI

Bundan evvelki yazımızda (Başdan sayı 6) İngiltere ve Amerikada sarı sendika denilen sahte sendikaları aristokratlaşmış mütehassıs işçilerin, inkılâpçı gerçek sendikaları da mütehassıs olmıyan işçilerle sınıf şuuruna ermiş mütehassıs işçilerin kurmuş olduklarını yazmıştık. Bu yazımızda Fransadaki durumu inceleyeceğiz : Fransada mütehassıs işçiler, kara işçilerinden pek üstün bir refah içinde değillerdir. Kara işçilerinin gündeliğini (1) kabul edersek, mütehassıs işçilerin gündeliği de 1,7 dir. Bu sebepten Fransız İnkılâpçı sendikalarını yalnız kara işçisi denilen ihtisassız işçiler değil, onlarla beraber sınıf şuuruna ermiş mütehassıs işçiler kurmuşlardır.

Bu sendikalar da birleşip «Confederation General du Travail Unitaire» (C.G T.U.) adlı bir konfedrasyon kurmuşlardır.

Fransada azlıkda olan «aksi inkılâpçı» işçilerle «Lumpen proletaire» denilenler sarı sendikaları kurarak burjuvazi ile iş birliği etmişlerdir.

Lumpen proletaire, fazla sefalet çekmekten sınıf şuurlarını kaybederek dejenere olmuş, proleteryanın dışına atılmış adî emekçilerdir. Bunlar da burjuvazinin idaresi altında «Confederation General du Travail» denilen ayrı bir konfederasyon kurmuşlardır.

Fransada bir işçi aristokrasisi gelişemediği için ideolojik ve poletik faktörlerin de tesirile Fransız işçisi tam manasile sınıf şuuruna erişmiş bulunmaktadır.

İşçi sınıfının fikir ve hareket temeli üzerinde çelik gibi birleştiği Fransada sendika hareketleri, inkılâpçı yolunda ilerlemektedir. İkinci dünya savaşında Fransız işçi sınıfı, inkılâpçı yani demokrasi safında mevzie girerek Hitler faşizmine karşı kahramanca savaşmış ve gizli mukavemet hareketile, ken di tarihine yakışır şekilde, diğer memleketlerin işçilerine, sınıf mücadelesinin, fedakârlığın, cesaretin örneklerini vermişlerdir.

TEVFİK FİKRET

Kerim Sadi'nin yakında çıkacak bir eserinden alınmıştır.

Ütopi içinde yüzen Fikret'in sosyalistlik humması, birçok gençlik arkadaşlarınınki gibi, nihayet, şifasını bulmuştu! O, Kolej'in «ağu şu siyanetinde» ve yabancı kapitalizminin kanadı altında «Âşiyan» ını kurduktan sonradır ki, «çam ağaçları, akar sular, zengin köyler, güzel mer'alar, ufuklara kadar uzanan yeşil tarlalar ve vasi bağlar.. İçinde fıtratın bütün mehasin ve bedayiile sardığı «Yeşil Yurd»dan tamamile vazgeçmiştir.

* * *

Türk edebiyatına Mehmet V in teneşirdeki tablosunu armağanlıyan bir muharririn tasvirine göre «Boğaz'ın sermedî güzellikleri» karşısında «geniş pencerelerinin açılmış kanarya renkli kapakları, Hisarlar tarafındaki esmer duvarı, bütün cephesini kavrıyan balkonile «sanayii nefisenin müzeyyen bir mabedi olan Âşiy... neklik bir küçük b... entellektüelinin cidden... rekteristik yuvasıdır :

Salonun rengârenk can... ları, cilâlı tahtalara serilmiş zarif seccadeler, siyah zemin üzerine sarı sırma

kartal işlemeli paravana, ince resimli küpler, Çin mataı fagfur kâseler, tavandan sarkan arabesk lamba, şal örtüler, işlemeli yastıklar âyet levhalar... Sadefli, oymalı sigara iskemleleri, çevreler, vazolar, heykeller..; Eski güzel aynaları. âbâni kumaştan perdeler, eski divitler, kalemdanlar, kalemtraşlar, rahleler, el yazısı nefis cilt ler ve duvarda kalkan, kargı, miğfer, zırhlı koltuklar, ilh...

İnsanlık tarihini pek basit bir «karın meselesi» yapan materyalist mektebe mensup olmak itibarile, biraz da yemek odasına inelim: «Büfesi, duvarların içine yapılmış kabarık gül oymalı, fevkalâde zarif... Sofrası son derece temiz, süslü, tertipli.» Ve karşısında, tepeden tırnağa kadar beyazlar giyinmiş bir uşak.

İşte, «yemeği, bilhassa yemişleri ve hoşafları, şerbetleri ve dondurmaları çok seven» «Âşiyan'da yapılmış leziz şurupları, likörleri, her zaman şehirden taze taze getirtilen şekerlemeleri, bisküvileri kendi elile ikram etmekten» hoşlanan «cezri inkılâpçı» bütün ömrünü bu «sükûn ve saadet penahı» nda geçirdi; ve, «hengâmı ömrü kasirinde» «bütün cemiyetin fevkinde kalan» bu «şiir ve fikir fatihi» «fani dünyanın tıyni levsi ökçelerine bulaşmaksızın âlemi bakaya rıhlet etti.»

FİKRETİ İSTİSMAR TEŞEBBÜSLERİ

Kendi karanlık beyni gibi, Fikret'in Allahsız başın-

(Devamı sahife 4 de)

30 sene evvel böyle diyorlardı

Merhum Ahmet Ağaoğlu'nun «Üç Medeniyet» adlı kitabından :

«Bizde hakikaten hâkimiyeti milliye cari midir? Bizim millet meclisleri hareketlerinde hakkaten serbest midirler? Bir çok mübrem ihtiyaçlar vardır ki, bu meclisler korkudan yanaşmıyorlar bile. Zira biliyorlar ki, bir «dinsizlik» tufanı derhal kopar. Kaç kerre bu zavallı millet ve memleket bu müthiş tufanların dalgaları altında ezildi

Sahte mütefekkirlerimizden mutaassıp ve cahil an'aneperverlerimize kadar herkes taan ve serzeniş lisanını açarak gördüğümüz kusurları aksi neticeleri hep yeniliğe atfediyorlar. Bunlar anlamıyorlar, yahut anlayıp da itiraf etmek istemiyorlar ki, kabahat o müesseselerde değil, bizdedir, bizim dar kafalarımızda. kör zihniyetimizdedir.

Halk muharrirliği ve dostlarla bir konuşma

Halk muharriri, yazılarile halka seslenen muharrirdir. Bunun için de sermayesi halkın davası, vasıtası da halkın dilidir.

İçinde bulunduğumuz geçim ve yaşama şartları yüzünden, bir çoklarımız 24 saat içinden ayrıca okumağa zaman ayıramıyor. cigara paydosunda, tramvay vapur yolculuğunda okumıya ancak vakit bulabiliyoruz. O halde halka verilen yazıların, ilaç gibi az yer tutan ve faydalı, hem de şerbet gibi tatlı olması lâzımdır. Yazı, bir defa okunur okunmaz, muharririn ne demek istediği hemen anlaşılması için, yazı kısa, cümle kısa, terkipsiz, lugatsiz ve halkın gün lük dili ile yazılmış olmalıdır.

Bunları bilmek bir marifet değil, her şeyde olduğu gibi, bunda da marifet bilineni yapabilmektedir.

Up uzun bir cümlede gramer yanlışı olmaması yazının anlaşılması için yetmez.

Vaktile Yedigün mecmuası bir Anket açmıştı. Bu anketde edip ve san'atkârlara Türkçe de en çok sevdikleri 10 güzel kelime soruluyordu. Bir çokları, (gül, bülbül, buket, demet, çağlayan) falan ve filân gibi kelimeleri saymışlardı. Nâzım Hikmet verdiği cevapta sevdiği on güzel Türkçe kelime arasında «ulan, hey, bana bak!) gibi kelimeleri göstermişti. Halk d a v a s ı güden bir halk muharriri h a l k ı n yazılarını okuyup «çok bilgiç. bir şey anlaşılmıyor» diye iltifatını değil «ulan amma yazmış aşkolsun» diye aferinini beklemeli,

Bir örnek daha.. Bir halk adamı olan General Sadık Aldoğan; halka «hakkınızı vermezlerse anaların belleyin» demişti. Bir çok züppeler «koca generale böyle laf yakışır mı?» dediler. Yirmibeş yıldır anası bellenen halka başka ne öğretilir.

Eski bir asker, bir harp hatırasını anlatmıştı.. Bizim bir bölük düşman siperlerine hücumda, bir kaç adım sonra düşman siperlerine girecek. Tam o anda, kurşun yağmuru altında bir düşman subayı siperlerden fırlayıp, Türkçe olarak, bizim askerlere doğru :

— Geri, geri! diye bağırmış. Sinirleri gergin bir halde olan askerlerimiz bu heyecanlı sese uyarak geri dönüyorlar. Kaybetmek ve kazanmak bir an meselesi. Bu psikolojik hadiseyi ânide kavrayan bizim komutan askerlerin önüne geçip daha büyük heyecanla «ileri, ileri!.» diye bağırmış. Sinirleri kamçılanan askerlerimiz tekrar ileriye dönüp bir hamlede düşman siperlerine girmişler.

İşte halk muharririnin vazifesi. bu misaldeki heyecanlı tek kelimeye benzer. Halk muharriri, zamanı bol miraşyedi ve sömürücülere hitap eden bir burjuva muharriri gibi geveze olamaz. Az, öz, kısa, kesin, yerinde ve zamanında söylemelidir. Bir tek (ileri) kelimesinin yaptığı tesiri acaba tabur imamının saatlerce vereceği dirdarane vaiz, yahut fırka kumandanının vereceği sayfalarla vatanperverane nutuk yapabilir mi idi ?

Halk muharriri, yazısını yazmakla işini bitirmiş sayılmaz. O yazıyı halka ulaştırmağa da mecburdur. Bu bakımdan halk muharriri (saz şairi, tulûatçı) cinsinden bir san'atkâra da benzer. Meselâ humaniteyi Fransada bayiler müvezziler satmayınca, gazetedeki ünlü muharrirlerin kollarının altına Humanite gazetesini alarak Paris sokaklarında bağıra bağıra gazete satmaları buna bir misâldir. Halk muharriri için yalnız yazmak değil bu günkü mücadele şartları içinde yazdığını halkın ayağına kadar götürmek ve ona okutturmak da lâzımdır. Halka inmek değil, halka yükseltmeği bilmek vazifemizdir. Bu gazetenin maksadı en ağır sanılan fikirleri, bilgileri bile, şimdiye kadar bunların a d ı n ı duymıyan halka anlatmaktır. Bu dört küçük sayfalı gazete ile bir savaş içindeyiz. Döğüşenlere yaldızlı. parlak, renkli havai fişekleri değil sahici mermi lâzım.

Ahmet Vefik paşa ve şimdiki vali paşa

Sevgili kardeşim, aldı eline kalemi yine Sarı çizmeli Memmet. Görelim, Bursa ahvaline dair nice kelâm eyledi :

Râviyan-ı abbâr ve nâkılân-ı asâr ve muhaddisân-ı rüzigâr şöyle rivayet ve bu gûna hikâyet ederler kim, zaman ı salbık da, Es - sultan - ibn-i sultan Abdülhamid han hazretlerinin devr i saadetlerinde (!) Hudavendigâr vilâyetine Ahmet Vefik başâã vali olmuş idi.

Geç bir kalem efendim, bu mavalı da kim di ler, demeee... Dur hele arkası çapan oğlu çıkacak. Çünkiii... Bu günkü devr-i saadetde de, hık diye Ahmet Vefik paşanın burnundan düşme Haşim İşçan paşa Bursaya vali olmuş.

1875 den itibaren beş sene Bursa valiliği yapan Ahmet Vefik Paşa Bursanın kırk beşinci valisidir. Şehrin 250 yataklı şimdiki tek hastahanesi, Ahmet Vefik Paşanın eseridir. «Temaşahâne-i hümayûn adlı ilk tiyatroyu kuran odur. Şehre su getirten, köprüler yapan, çitli men ba suyunu işletmeye açan, pirinç tarlalarında dut yetiştirmek suretile bataklıkları kurutup sıtmanın önünü alan, bir yandan da ipek böcekciliğini inkişaf ettirten hep odur.

Eskiden Bursa sokakları o kadar darmış, o kadar darmış kiii, karşı karşıya iki evin penceresinden kadınlar birbirlerine kundak içindeki çocuklarını verirlermiş. Ahmet paşa başlamış evleri yıkıp sokakları genişletmiye. Canı yanan halk kızgın ve dargın. Ayaklı halk gazetesi söylenmiye başlamış : «Valinin boynuzları o kadar uzadı ki, artık bu dar yollara sığmaz oldu. Onun için yolları açtırıyor.» Bu laf paşanın kulağına gitmiş. Bir gün Bursanın eşrafı toplantı halinde iken :

«Yarın çocuklarınızın boynuzu o kadar uzayacak ki, bu yeni yollara bile sığmaz olacak» diyor.

Bu fıkrayı, Bursa yollarının genişlemesinden pek memnun olan Bursalı gazeteci Musa Ataş'ın bir yazısında okudum. Şimdiki Vali Haşim İşcan, Bursa sokaklarını dar bulduğu için açmış, genişletmiş, güzelleştirmiştir.

Bazı yaltakçı, yardakçı ve valiye yaranmak isteyenler :

— Efendim diyorlar, sağ olsun bizim valimiz Ahmet Vefik Paşaya benzer.

İnsan iki kitabı okumak zahmetine katlanmaz da, bütün bilgisi kıçtan dolma Balyemez (Balimuz) topları gibi olursa, işte böyle kaş yapayım derken göz çıkarır.

Ahmet Vefik Paşanın Lehce-i Osmani ile Türk diline, Molyer adaptasyonları ile Türk tiyatrosuna yaptığı hizmetler pek büyüktür. Fakat bütün bu işlerin valilikle hiç bir alâkası yoktur. Keşke hiç valilik etmeseydi de, ömrünü hep kültür ve ilime harcasaydı. Bir adam meselâ gayet iyi davul çalıyor diye, onun ayni zamanda iyi bir sefir olması da lâzım gelmez. Bakma sen Yahya Kemâl üstadımız iyi manzume yazıyor diye sefir olmuş !

Tarihin verdiği hüküm, Ahmet Vefik Paşa idare ve siyaset adamı olarak on para etmez. Şimdiki vali paşa Haşim İşcan,ın kaç para ettiğini coğrafya kitapları yazmıyor, ama tarih yazacak. Ahmet Vefik Paşa için tarih aynen şöyle diyor; «Sultan Süleyman zamanında gelmiş olsaydı, iyi bir sadrazam olurdu » Haşim İşcan hakkında âcizin hükmü de şudur : «Sultan Palamut zamanında gelseydi, iyi bir baltaya sap olurdu. Bu gün olsa iyi bir fen memuru olabilirmiş. Ne yazık ki, kaza-u kaderle vali olmuş.»

İşbu dediklerimizin isbatı gelecek mektuba kalsın.

İsim isme, kisip kisbe, semt semte benzer. Geçmiş zaman söylenir yalan gerçek vakıt geçer, Her ne kadar sürç-ü lisan ettikse affola.

İnşallah gelecek mektubumuzda daha güzel bir hikâye söyleriz.

Tevfik Fikret

(Sahife 3 den devam)

da da sarık dolamağa çalışan Köprülüzade, dört hammalla mezara giden şairin kabrindeki bir tutam çiçeği de şiddetle protesto etmektedir «Eyuptaki tenha kabrin etrafında toplanarak nutuklar, şiirler okuyorlar, hattâ frenkler gibi çiçek demetleri bile getiriyorlar. Avrupa mukallitliğini dinî merasime kadar ilerletmek fikrine aleyhtar olduğum cihetle bu demetlere çok muterizim..»

Köprülüzade, — «Tıpkı müekkilini müdafaa etmek isterken büsbütün batıran ve haksız çıkaran bu avukat» — şairin dindar olduğunu isbata çalışırken, «Fi lozof Doktor Rıza Tevfik» Türk ocağında, «Fikret'in din ve imanından, müslümanlığından bahsetmiş», «tecrübesiz, gafil gençleri heyecanlandırıp Âkif ve Sebilürreşat aleyhinde galeyana getirerek, kahrolsun Âkif! diye bağırtmıştı.»

Fikret'i din ve müslümanlık namına olduğu gibi, vatan ve milliyet hesabına veya hâkim sınıflar lehine istismar teşebbüsleri de kayde değer.

Şair, bir taraftan, «ferdî ahlâkın mümessili» gibi gösterilir ve «kendini yalnız beşeriyetin ve medeniyetin şairi» saydığından dolayı hırpalanırken, diğer taraftan, «Fikret ahlâk ve mesleğinin bütün muhiti cihanda hâkim olması temennisi» ni izhar edenler ve onu «Türk gençliğine örnek» olarak sunanlar bulunmuştur.

Onu sırf dinsizliğinden ötürü seven ve müdafaa edenler çıktığı gibi, yeşil cübbeli irticaın köhne otoriteleri, medrese mantığının bütün icaplarına uyarak onu tekfirden geri kalmadılar. Bir polemikte, Müderris Ahmet Naim,in ağzından köpükler saçılıyordu.

Passif bir barışçı ve mücerred mânâda insaniyetçi olan Fikret, beynelmilelliyetçiliğin kapitalist şeklini aşamadı «Toprak vatanım, nev'i beşer milletim» diyen şairin ulaştığı en ileri konak moral çerçevede burjuva kozmopolitizmidir.

Kerim SADİ

Halk Partisi propaganda bütçesinin dibine darı ekildikten sonra artık yenecek para kalmadığından Yusuf Ziya Ortaç Ankara caddesinde atını oynatamamıştır.

Değerli parmak şairi at oynatmak üzere Amerikaya gitmiştir. Holiyvood da kovboy filimleri çevirecektir Yukardaki resimde üstadı yeni kılığıyla Holyvood'da görüyorsunuz.

Hep senin için

İzzeti nefisden yapılan
fedakârlık
Ve söylenen yalan
Hep senin için,
Öpülen el
Secdeye varır gibi kırılan
bel
Hep senin için
Satılan bekâret,
Ananın çocuğunu sokağa
bırakması
Ve alınan rüşvet,
Hep senin yüzünden.
Hırsız senin için çalar.
Ev, sokak ve siperde
Kavga senin için olur
Kör olası Mide!

H. TANIK

DÜZELTME

7 ci sayımızda «Komünizm düşmanlığı câni meddahlığı mı?» başlıklı yazının 3 cü sütununda «gafilcesine» kelimesi yanlışlıkla «haincesine» olarak dizilmiştir. Özür dileriz.

Salı günleri çıkar halk gazetesi

Gazetenin müessisi ve sekreteri :

Aziz NESİN

Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden

Orhan MÜSTECAPLI

Adres : *Kumkapı, Derinkuyu sok. No. 4*

İSTANBUL

Abone: Bir yıllık 500 kr. Altı aylık 250 kr. Fiatı 10 kr.

Yıl 1 — Sayı 9 5 Ekim 948 Salı

SEYHAN BASIMEVİ